

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtrum concupiscentia causet inuoluntarium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Supra questionis sex
de articulum octa-
uon.

ARTICVLVS VII.

Utrum concupiscentia causet inuoluntarium.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod concupiscentia causet inuoluntarium. Sicut enim metus est quaedam passio, ita & concupiscentia: sed metus causet quodammodo inuoluntarium. ergo etiam concupiscentia.

¶ 3 Præterea. Sicut per timorem timidus agit contra id quod proponitur, ita incontinens propter concupiscentiam: sed timor aliquo modo causet inuoluntarium. ergo & concupiscentia.

¶ 3 Præterea. Ad voluntarium requiritur cognitio: sed concupiscentia corrumpit cognitionem, dicit enim Philosophus in 6. Ethico. quod delectatio, siue concupiscentia delectationis corrumpit estimationem prudentiam: ergo concupiscentia causet inuoluntarium.

SED CONTRA est, quod Damasc. dicit: Inuoluntarium est misericordia, uel indulgentia dignum, & cum tristitia agit: sed neutrum horum competit ei, quod per concupiscentiam agit. ergo concupiscentia non causet inuoluntarium.

RESPON. Dicendum, quod concupiscentia non causet inuoluntarium: sed magis facit aliquid uoluntarium. Dicitur enim aliquid uoluntarium ex eo, quod uoluntas in id fertur: per concupiscentiam autem uoluntas inclinatur ad uolendum id quod concupiscit. & ideo concupiscentia magis facit ad hoc, quod aliquid sit uoluntarium, quam quod sit inuoluntarium.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod timor est de malo, concupiscentia autem respicit bonum: malum autem secundum se contrariatur uoluntati, sed bonum est uoluntati consonum. unde magis se habet timor ad cauendum inuoluntarium, quam concupiscentia.

AD SECUNDUM dicendum, quod in eo qui per metum aliquid agit, manet repugnancia uoluntatis ad id quod agit, secundum quod in se consideratur. sed in eo qui agit aliquid per concupiscentiam, sicut est incontinens, non manet prior uoluntas, qua repudiabat illud quod concupiscitur, sed mutatur ad uolendum id quod prius repudiabat. & ideo quod per metum agit, quodammodo est inuoluntarium: sed quod per con-

A cupiscentiam agit, nullo modo. Nam in continens concupiscentie agit contra id quod prius proponebat, non autem contra quod nunc uult: sed timidus agit contra id quod etiam nunc secundum se uult.

AD TERTIUM dicendum, quod si concupiscentia totaliter cognitionem auferret, sicut contingit in illis qui propter concupiscentiam fiunt amentes, sequeretur quod concupiscentia uoluntarium tolleretur: nec tamen proprie esset ibi inuoluntarium: quia in his quæ uoluntatis non habent, neque uoluntarium est, neque inuoluntarium: sed quandoque in his quæ per concupiscentiam aguntur, non totaliter tollitur cognitio, quia non tollitur potestas cognoscendi, sed solum consideratio actualis in particulari agibili: & tamen hoc ipsum est uoluntarium secundum quod uoluntarium dicitur, quod est in potestate uoluntatis, ut non agere, & non uelle similiter autem & non considerare potest enim uoluntas passioni resistere, ut infra dicitur. †

ARTICVLVS VIII.

Utrum ignorantia causet inuoluntarium.

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur, quod ignorantia non causet inuoluntarium. Inuoluntarium enim ueniam meretur, ut Damasc. dicit: sed interdum quod per ignorantiam agit, ueniam non meretur, secundum illud 1. ad Cor. 14. Si quis ignorat, ignorabitur. ergo ignorantia non causet inuoluntarium.

¶ 2 Præterea. Omne peccatum est cum ignorantia secundum illud Prou. 14. Errant, qui operantur malum. Si igitur ignorantia inuoluntarium causet, sequeretur, quod omne peccatum esset inuoluntarium: quod est contra Aug. dicentem, quod omne peccatum est uoluntarium.

¶ 3 Præterea. Inuoluntarium cum tristitia est, ut Damasc. dicit: sed quaedam ignorantanter aguntur & sine tristitia: puta, si aliquis occidit hostem, quem querit occidere, putans occidere ceruum. ergo ignorantia non causet inuoluntarium.

SED CONTRA est, quod Damasc. & Philosophus dicunt, quod inuoluntarium quoddam est per ignorantiam.

RESPON. Dicendum, quod ignorantia habet causare inuoluntarium ea ratione, qua priuat cognitionem, quæ præexigitur ad uoluntarium, ut supra dictum est: non tamen qualibet ignorantia huiusmodi cognitionem priuat. Et ideo sciendum, quod ignorantia tripliciter se habet ad actum uoluntatis. Uno modo, concomitanter: alio modo, consequenter: tertio modo antecedenter. Concomitanter quidem, quando ignorantia est de eo quod agit, tamen etiam si sciretur, nihilominus ageretur. Tunc enim ignorantia non inducit ad uolendum ut hoc fiat, sed accidit simul esse aliquid factum, & ignoratum: sicut in exemplo posito, scilicet cum aliquis uellet quidem occidere hostem, sed ignorans occidit eum, putans occidere ceruum: & talis ignorantia non facit inuoluntarium, ut Philosophus dicit, quia non causet aliquid quod sit repugnans uoluntati: sed facit non uoluntarium, quia non potest esse actu uoluntatis, quod ignoratum est. Consequenter autem se ha-

nostra, locūda est sub antecedente: causet enim inuoluntarium simpliciter, & ipsa nullo modo est uoluntatis: ac per hoc excusat non solum a peccato, sed a centuriis consequentibus culpam. Et hæc pro consolatione bonarum mentium, ibi culpam timentium, ubi non reperitur, notanda applicandaque sunt occurrentibus casibus.

† q. 77. art. 6. & 7.

Infra q. 19. ar. 6. cor. & q. 76. art. 3. & 4. Et 2. d. 39. q. 2. arti. 1. ad 4. & d. 42. 2. et 1. ad 3. Et mal. q. 3. ar. 8. cor. * Li. 2. c. 24.

† Lib. 1. retracta. c. 15. par. ante medium. * Damasc. lib. 2. Ortho. si. de i. cap. 24.

† Loco nre dicto. 3. Euc. cap. 1.

* Art. 1.

* Li. 3. Eth. c. 1. to. 5.

IN 8. autem articulo diligenter aduertendum est, quod cum ignorantia conloquens uoluntatem tripliciter ponatur, scilicet affectata, male electionis, & iuris: & prima differat ab aliis in hoc, quod ipsa est obiectu actus uoluntatis, est enim uoluntatis: uero sunt quasi obiectum uoluntatis potentis, & debent ipsas abijcere. Sunt enim ideo uoluntatis, quia uoluntas potest, & debet actualiter considerari, & applicari ad opus, & sic excludere ignorantiam male electionis: & similitur uelle acquirere scientiam sibi necessariam tempore debito, & sic excludere ignorantiam iuris.

* Cas. 5. to. 5.

* 1. 2. si de i. Ortho. ca. 24.

5. c. 1.

